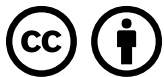

Omslag: de vanligaste kategorierna av facklitteratur 2021

Heidi Lietzen, Tapani Moisio, Satu Niininen, Marko Oja,
Matti Pitkälä, Katri Riiheläinen, Leena Saarinen, Samu Virokannas

Nationabiblioteket 2023

ISBN 978-951-51-8971-4(PDF)

Finlands nationalbibliografi 2022
Fennica och Viola i siffror

Finlands nationalbibliografi 2022 – Fennica och Viola i siffror

Hur många böcker ges årligen ut i Finland? Vilka är de vanligaste musikgenrerna? Är dagens böcker längre eller kortare än för hundra år sedan? Svar på bland annat dessa frågor hittar du i denna publikation. Här hittar du uppgifter om vilka ämnen som behandlas i inhemska publikationer och hur publikationsmängderna förändrats genom åren.

Nationalbiblioteket har som lagstadgad uppgift att samla in och bevara inhemska publikationer för kommande generationer. Förutom att deponera

publikationerna är det viktigt att skapa metadata som gör det möjligt att söka i och använda den ständigt växande samlingen. Dessa uppgifter finns i Finlands nationalbibliografi.

Nationalbibliografin består av två samlingar. Fennica innehåller metadata om finländsk litteratur, medan nationaldiskografin Viola innehåller uppgifter om musikinspelningar och notmaterial. Tillsammans sprider dessa två samlingar ljus över den inhemska publikationsproduktionens historia från mer än ett halvt årtusende bakåt i tiden.

Uppgifterna i Nationalbibliografin kompletteras med små dröjsmål. Det beror på att Nationalbiblioteket fortsätter att ta emot friexemplar långt efter utgivningsåret. Att packa upp försändelser, producera metadata och föra in material i nationalsamlingen är arbetsuppgifter som kräver kompetent bibliotekspersonal. I bästa fall hinner böckerna från respektive utgivningsår hanteras under nästkommande kalenderår, men då det gäller t.ex. inspelningar kan fördröjningen vara längre. Hanteringen av publikationer försenades också av distansarbetet under coronapandemin, eftersom flera av arbetsmomenten endast kan utföras i bibliotekets lokaler. De senaste siffrorna i denna publikation är från 2021, och därutöver innefattas en långsiktig uppföljning per årtionde från början av 1900-talet till 2020.

Siffrorna i denna publikation grundar sig på uppgifter om trycksaker utgivna i Finland och inhemska upphovspersoners musikinspelningar utgivna i Finland och utomlands. Även uppgifter om e-böcker och musik som ges ut på nätet katalogiseras i nationalbibliografin, men eftersom hanteringen sker med fördröjning kan vi ännu inte ge några totalsiffror för det sammanlagda antalet nätpublikationer. Nya materialtyper inkluderas dock i förvaringen och katalogiseringen allteftersom sådana kommer ut. Samtidigt upphör utökningen av gamla format i takt med att de inte längre publiceras.

Innehåll

Finlands nationalbibliografi 2022 – Fennica och Viola i siffror	1
Fennica – nationalbibliografin	7
Antalet utgivna böcker	8
Teman inom facklitteratur	10
Skönlitteratur	12
Förändringen i sidantal	13
Barnlitteratur	14
Doktorsavhandlingar	16
Publiceringspråk 2021	18
Publiceringspråken över tid	18
Översättningslitteraturen 2021	20
Viola – nationaldiskografin	23
Lagringsmedier för musikinspelningar	24
De vanligaste genrerna inom musikinspelningar	26
Musikinspelningarnas språk	28
Musiktryck	30

8 366

böcker

20

3 198
skön-
litteratur

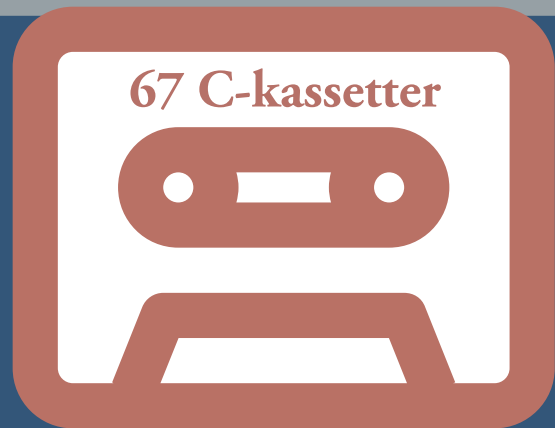
5 168
fack-
litteratur

1 275
doktors-
avhandlingar

1 037
barn-
böcker

1 802
över-
sättningar

21

*Fennica –
nationalbibliografen*

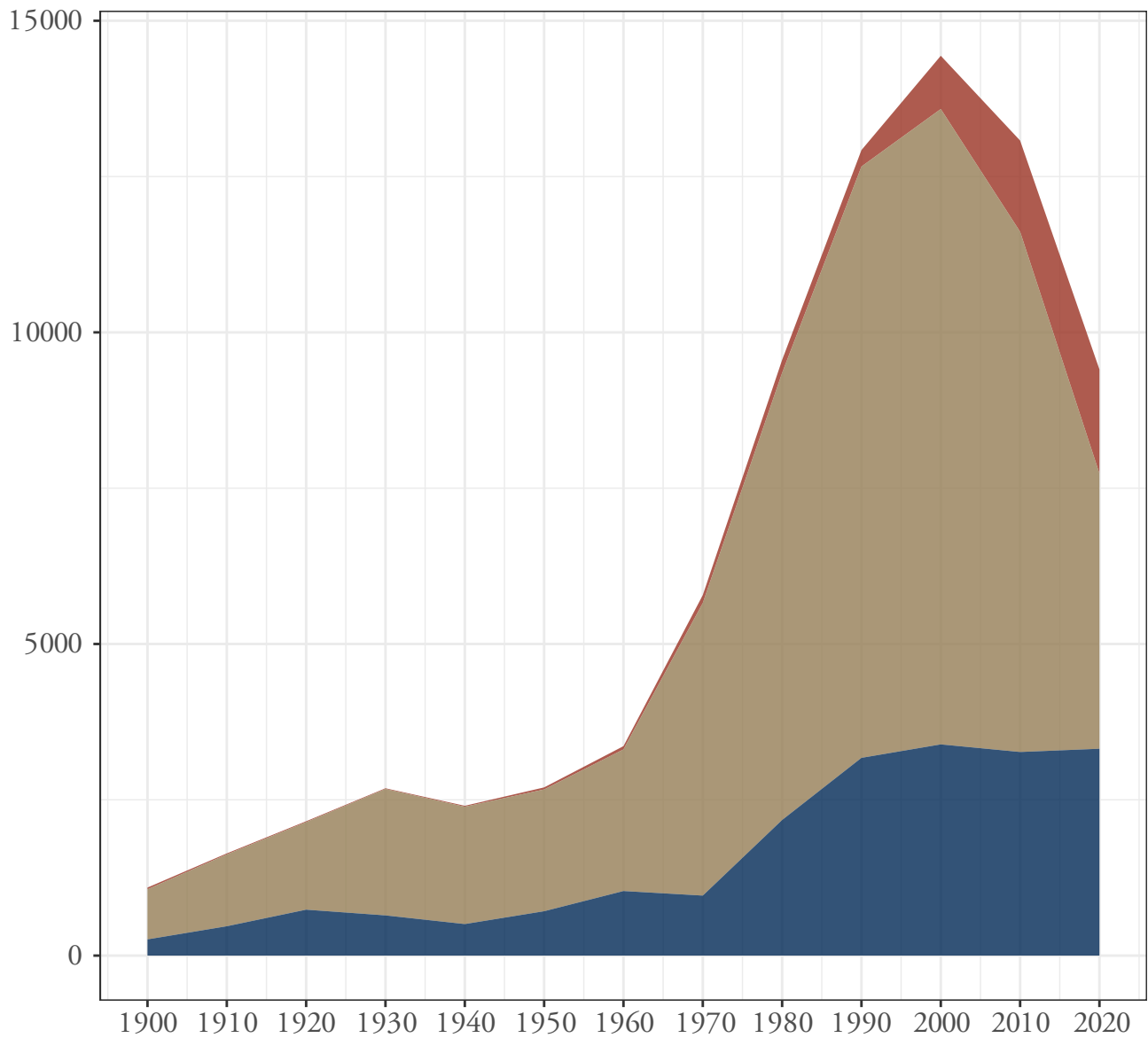

Antalet utgivna böcker

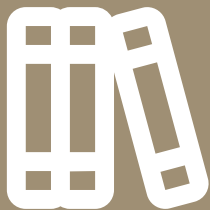
På 2000-talet går det att skönja en tydligt nedåtgående trend när det gäller antalet tryckta böcker som ges ut per år. Den totala mängden publikationer har minskat sedan toppåren kring millennieskiftet och ligger nu igen på under 10 000 publikationer per år, d.v.s. ungefär på samma nivå som på 1980-talet.

Den kraftiga ökningen av skönlitterär utgivning som började på 1970-talet tycks sedan 1990-talet ha stabiliserats till en nivå på cirka 3 000 böcker om året. Den största minskningen har skett inom antalet utgivna böcker i allmän facklitteratur.

Merparten av böckerna på de stora förlagen ges fortfarande ut både som tryckta böcker och som e-böcker, men särskilt utgivarna av så kallad grå litteratur har ofta övergått till att enbart ge ut nätpublikationer. Med grå litteratur avses bland annat publikationer som ges ut av olika myndigheter, organisationer och församlingar och som ofta hamnar utanför bibliotekens och bokhandlarnas sortiment. Dessutom har olika uppslagsböcker, till exempel ordböcker och encyklopedier, under de senaste tio åren huvudsakligen flyttat ut på nätet. Till skillnad från övrig facklitteratur har antalet doktorsavhandlingar fortsatt att öka.

■ Skönlitteratur ■ Facklitteratur ■ Doktorsavhandlingar

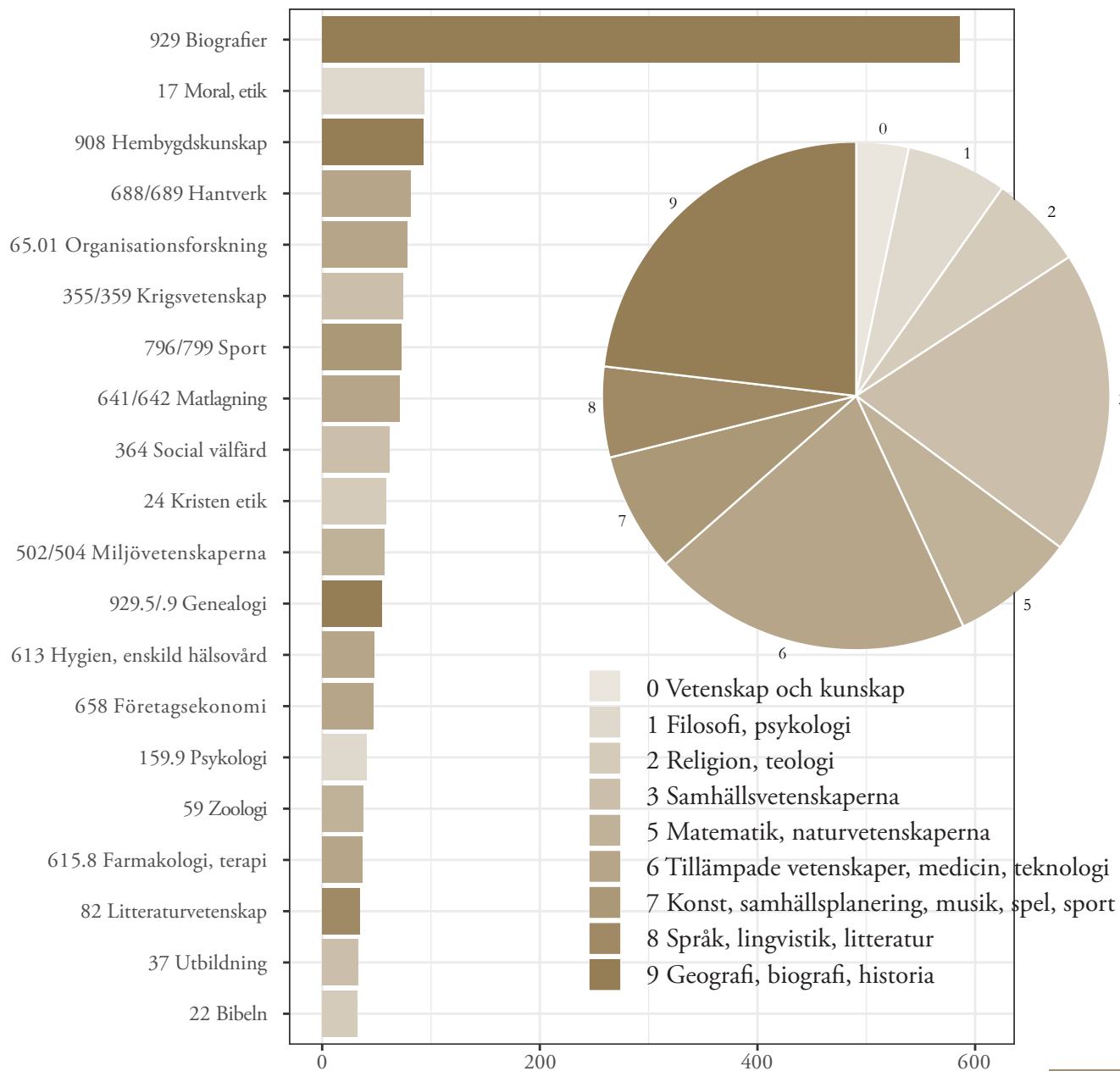
Teman inom facklitteratur

Alla böcker som katalogiseras i Fennica indelas i klasser enligt Universella decimalklassifikationen (UDK). Nationalbiblioteket använder sig av sin egen förkortade version av klassifikationen, med 270 klasser enligt ämne (i sin fullständiga form innehåller UDK över 70 000 klasser) indelade i nio huvudklasser (klass 4 används inte). Klassifikationen används bland annat för att statistikföra material, men det går också att göra sökningar utifrån klasser i Nationalbibliotekets söktjänst.

Cirkeldiagrammet visar andelarna av de böcker som katalogiserats ämnesvis i Fennica, enligt

huvudklass (läroböcker och doktorsavhandlingar undantagna). Fördelningen ger information om böckernas innehåll på en mycket allmän nivå. I huvudklass 6 ingår till exempel såväl medicin, teknik och lantbruk som kokböcker och handarbeten.

Stapeldiagrammet visar 20 av de mest använda klasserna i klassifikationen enligt ämne (läroböcker och doktorsavhandlingar undantagna). Den överlägset största av dem är klass 929, personhistoria. Biografier, självbiografier och memoarer är populära, och just i denna klass förekommer ett betydande antal verk där författaren också är utgivare.

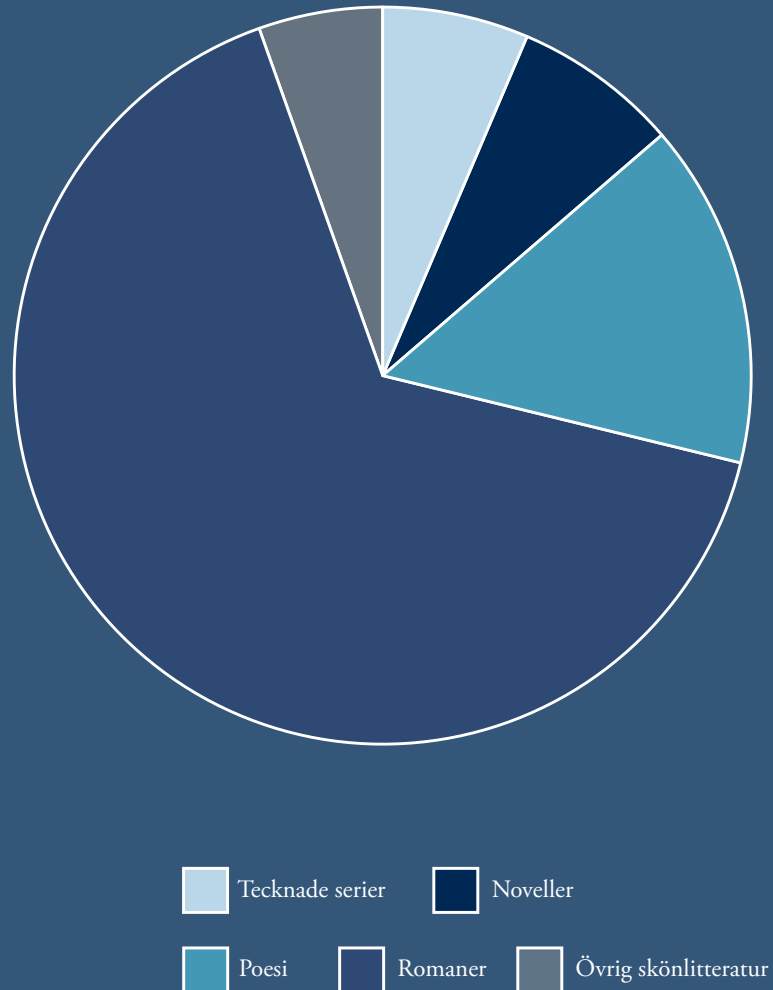

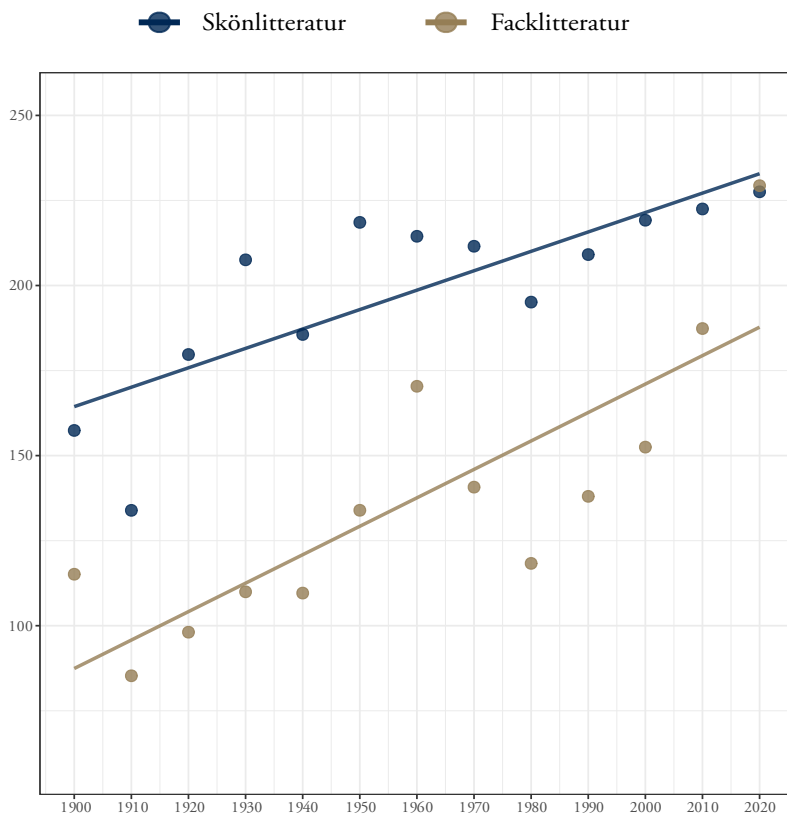

Skönlitteratur

År 2021 gavs det ut sammanlagt 3 198 skönlitterära böcker. Dessa utgör 38 procent av årets samtliga tryckta böcker.

Inom skönlitteratur för vuxna är den överlägset största delen av de publicerade verken romaner (1 365 st.), medan poesi är den näststörsta (314 st.). Antalet publicerade noveller (151 st.) och tecknade serier (133 st.) är lägre. I andelen övrig skönlitteratur (113 st.) ingår några ovanligare litterära genrer som aforismer, brev, dramatik, vitsböcker och skönlitterära essäer.

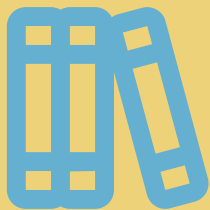

Förändringen i sidantal

Inom både skön- och facklitteraturen har det genomsnittliga sidantalet ökat från början av 1900-talet till idag. Skönlitterära verk har i regel haft fler sidor än fackböcker, men denna skillnad håller så småningom på att minska.

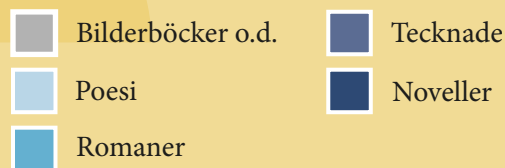
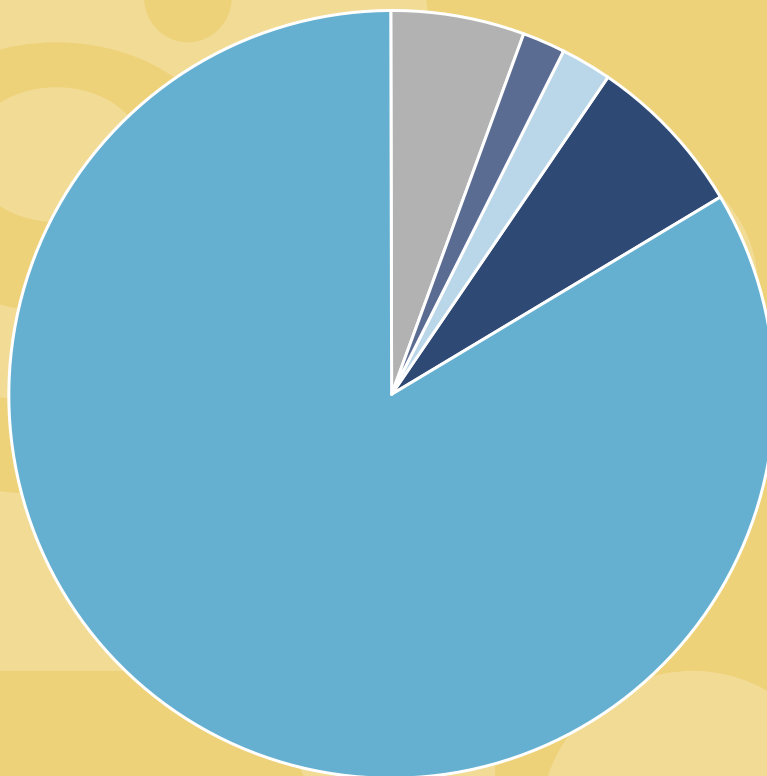
År 2020 överskred det genomsnittliga sidantalet i fackböcker för första gången 200 sidor och låg därmed nästan i nivå med skönlitteraturen. Längden på en bok beror inte bara på mängden text, utan också på bilder, diagram och layout.

Barnlitteratur

År 2021 gavs det ut totalt 1 037 barnlitterära böcker, varav 108 var faktaböcker. Ungdomslitteratur räknas också till barnlitteraturen.

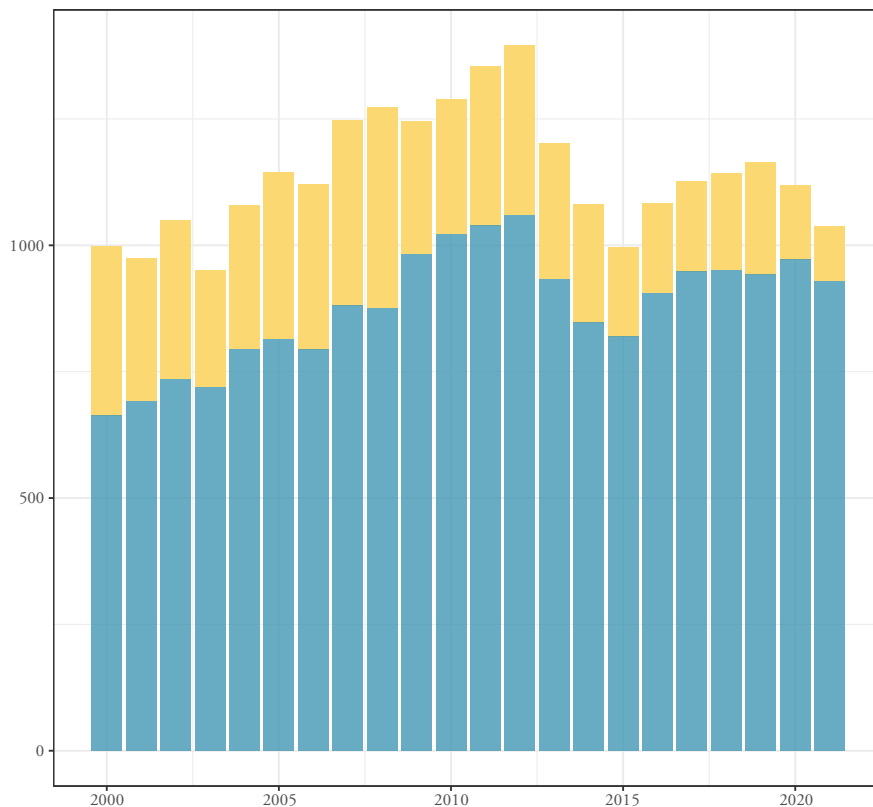
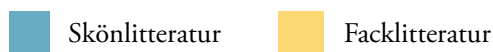
När det gäller skönlitteratur är romanen den överlägset populäraste publiceringsformen även inom barnlitteraturen. Inom kategorin barnlitteratur klassificeras också berättande bilderböcker med text som romaner.

Faktaböckerna för barn återspeglar den yngre läsarkretsens intressen. Faktaböcker om djurrelaterade teman, och i synnerhet om dinosaurier, ges i större utsträckning ut för barn än för vuxna läsare.

Inom barnlitteraturen går det inte att skönja en liknande nedåtgående trend i antalet utgivna böcker, som då man granskar totalsiffrorna för all litteratur. Inom både skönlitteraturen och facklitteraturen har utgivningen hållit sig på en jämn nivå under de senaste åren, även om den börjat släpa efter något jämfört med toppåren i början av 2010-talet.

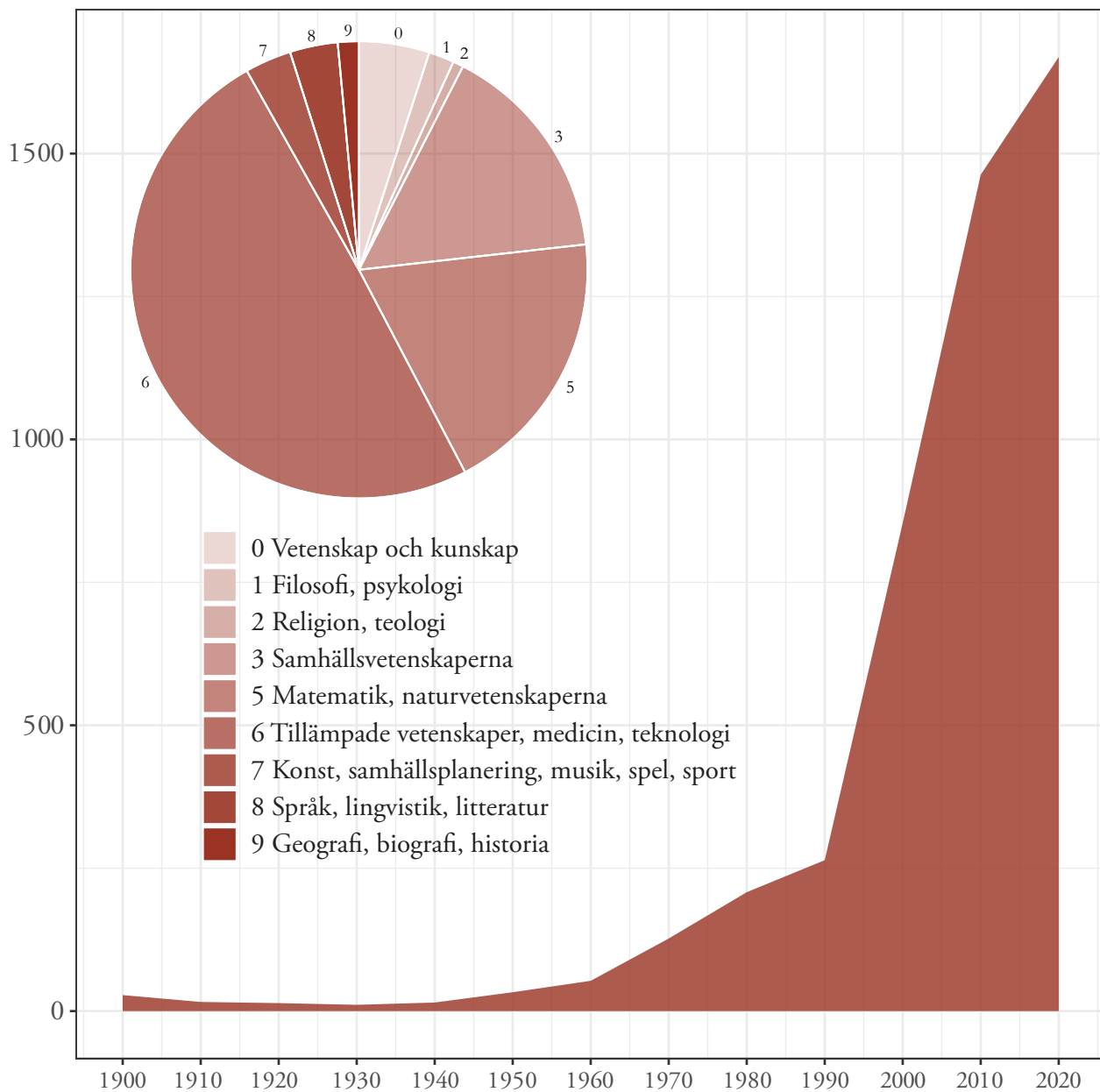

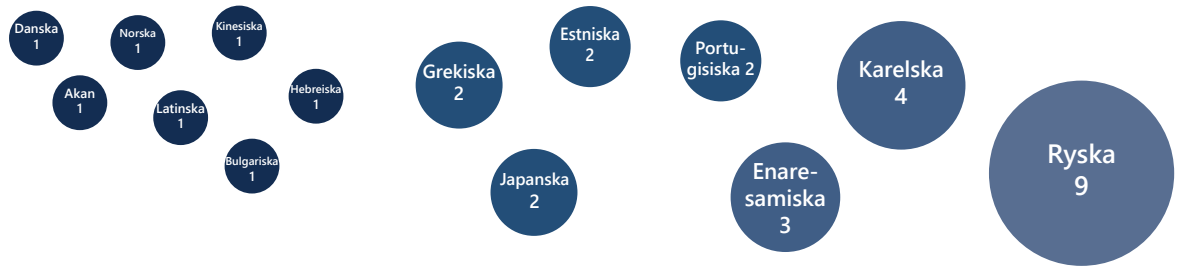
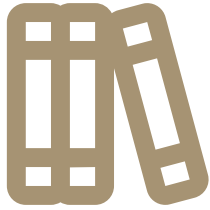
Doktorsavhandlingar

Antalet utgivna doktorsavhandlingar ger en överblick över den akademiska forskningen och utbildningen i Finland. Under det tidiga 1900-talet gavs det i regel ut mellan 10 och cirka 30 doktorsavhandlingar per år. Från och med 1960-talet började antalet öka och ökningen var särskilt snabb mellan 1990 och 2010. Sedan dess har antalet börjat stabilisera sig. Nationalbibliografin innehåller uppgifter om 1 275 doktorsavhandlingar som publicerades 2021, men en del saknas fortfarande på grund av beskrivningsfördröjningen till följd av coronabegränsningarna

behandlingsmetoder
fysisk aktivitet cancersjukdomar
växelverkan kirurgisk vård hållbar utveckling
proteiner effekter biomarkörer företag
ungdomar
hjärna riskfaktorer historia
modellering barn diagnostik förändring
mätning prognoser utbildning
mortalitet medicinering utvärdering
patienter erfarenheter studerande
komplikationer maskininlärning lärare optimering
nanopartiklar äldre undervisning
genetiska faktorer

Av doktorsavhandlingarna från 2021 klassificeras cirka hälften som huvudklass 6 enligt UDK-klassifikationen. De största vetenskapsområdena i klassen är medicin och teknik. Medicinens betydelse framhävs också av de mest använda ämnesorden. Den vanligaste enskilda klassen är 616, patologi. De näst vanligaste huvudklasserna är klass 5 (naturvetenskap) och klass 3 (samhällsvetenskaper).

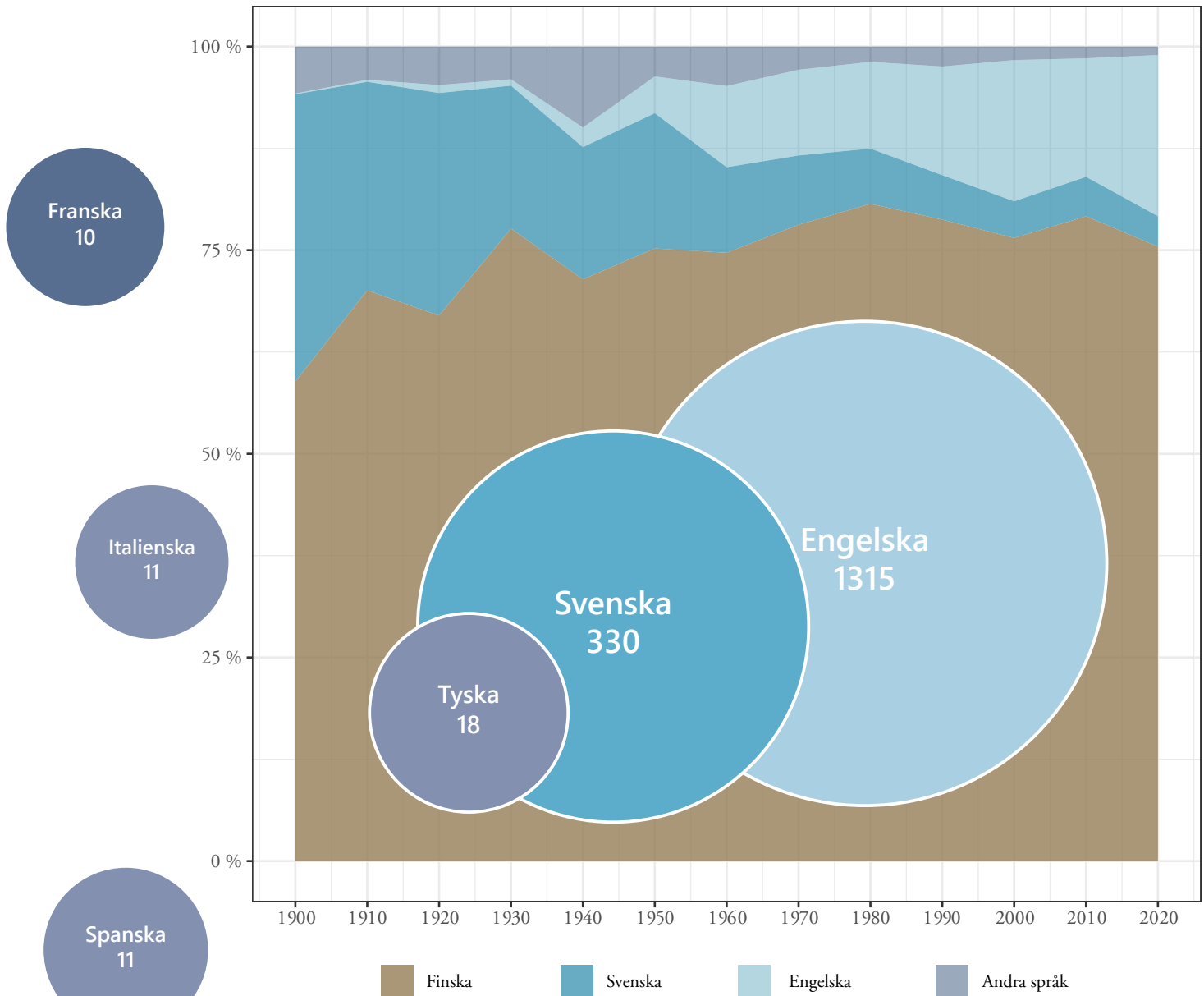

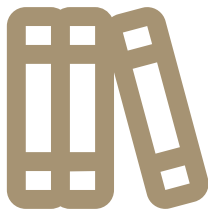
Publiceringspråk 2021

De vanligaste publiceringspråken för finländsk litteratur är finska, engelska och svenska. Andelarna varierar något beroende på genre: År 2021 var hela 96 procent av skönlitteraturen skriven på finska, medan den motsvarande andelen inom facklitteraturen var 88 procent. År 2021 användes 21 olika språk i den finländska utgivningen. De sällsynta språkens andel ligger dock bara på en procent, och böcker som ges ut på sällsynta språk i Finland är ofta enstaka läroböcker eller ordböcker.

Publiceringspråken över tid

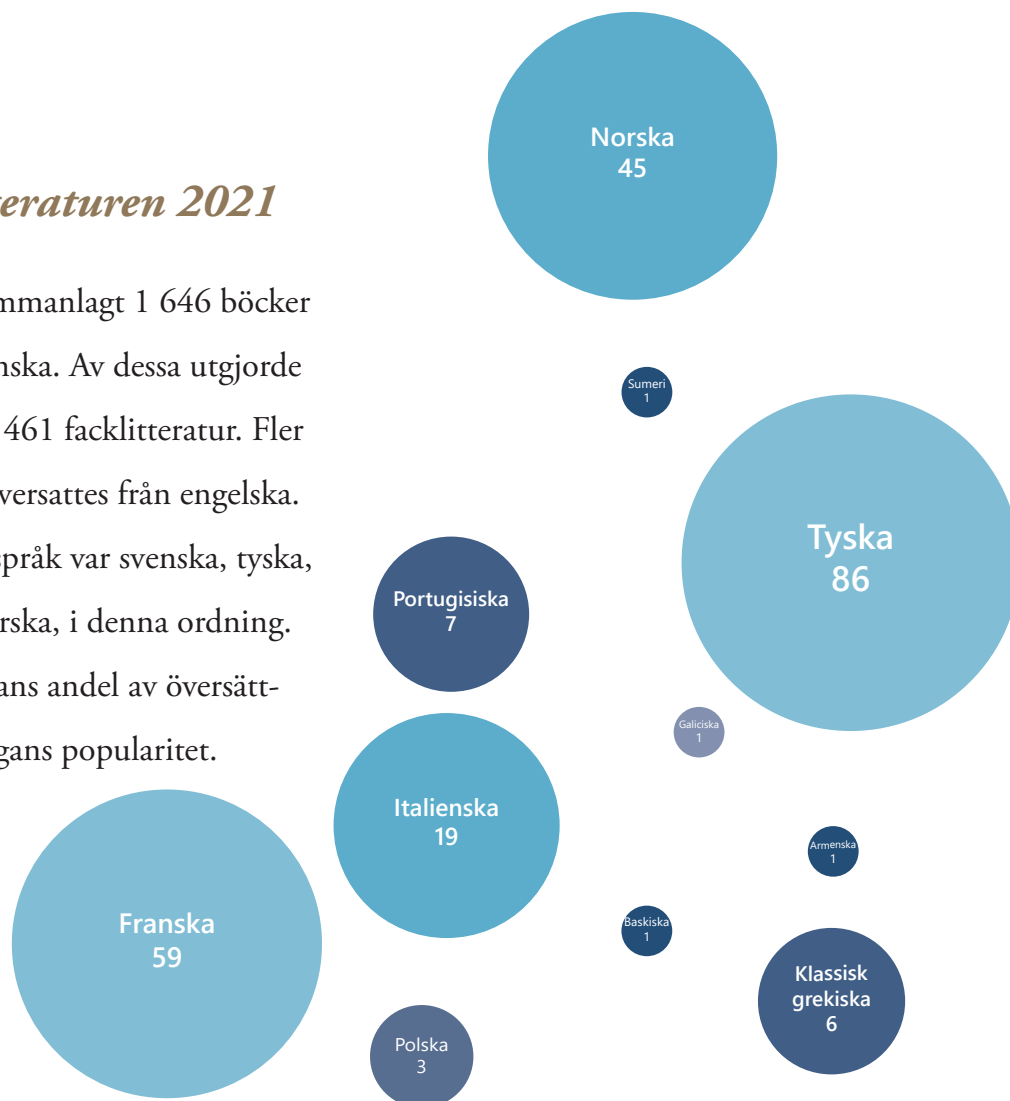
Sett över tid har den svenskspråkiga litteraturens andel av den inhemska publikationsproduktionen minskat i förhållande till andra språk. Engelskans ökande andel beror delvis på att antalet doktorsavhandlingar ökar. Andelarna av doktorsavhandlingar som publiceras på finska respektive engelska har legat på ungefär samma nivå sedan 1970-talet. Av doktorsavhandlingarna utgivna 2021 är 86 procent engelskspråkiga.

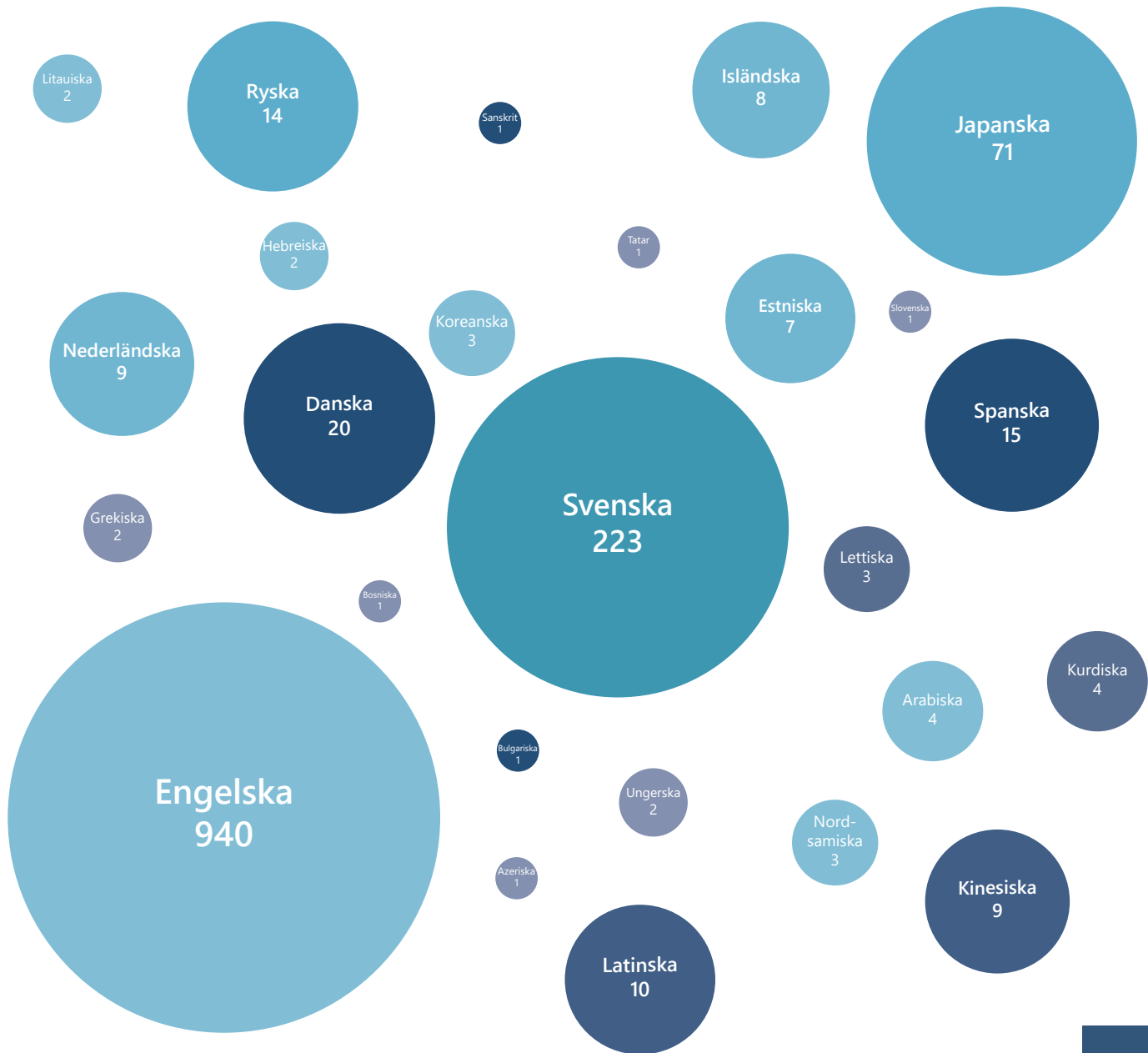

Översättningslitteraturen 2021

År 2021 publicerades sammanlagt 1 646 böcker som hade översatts till finska. Av dessa utgjorde 1 185 skönlitteratur och 461 facklitteratur. Fler än hälften av böckerna översattes från engelska. Andra populära originalspråk var svenska, tyska, japanska, franska och norska, i denna ordning. Förklaringen till japanskans andel av översättningslitteraturen är mangans popularitet.

*Viola –
nationaldiskografin*

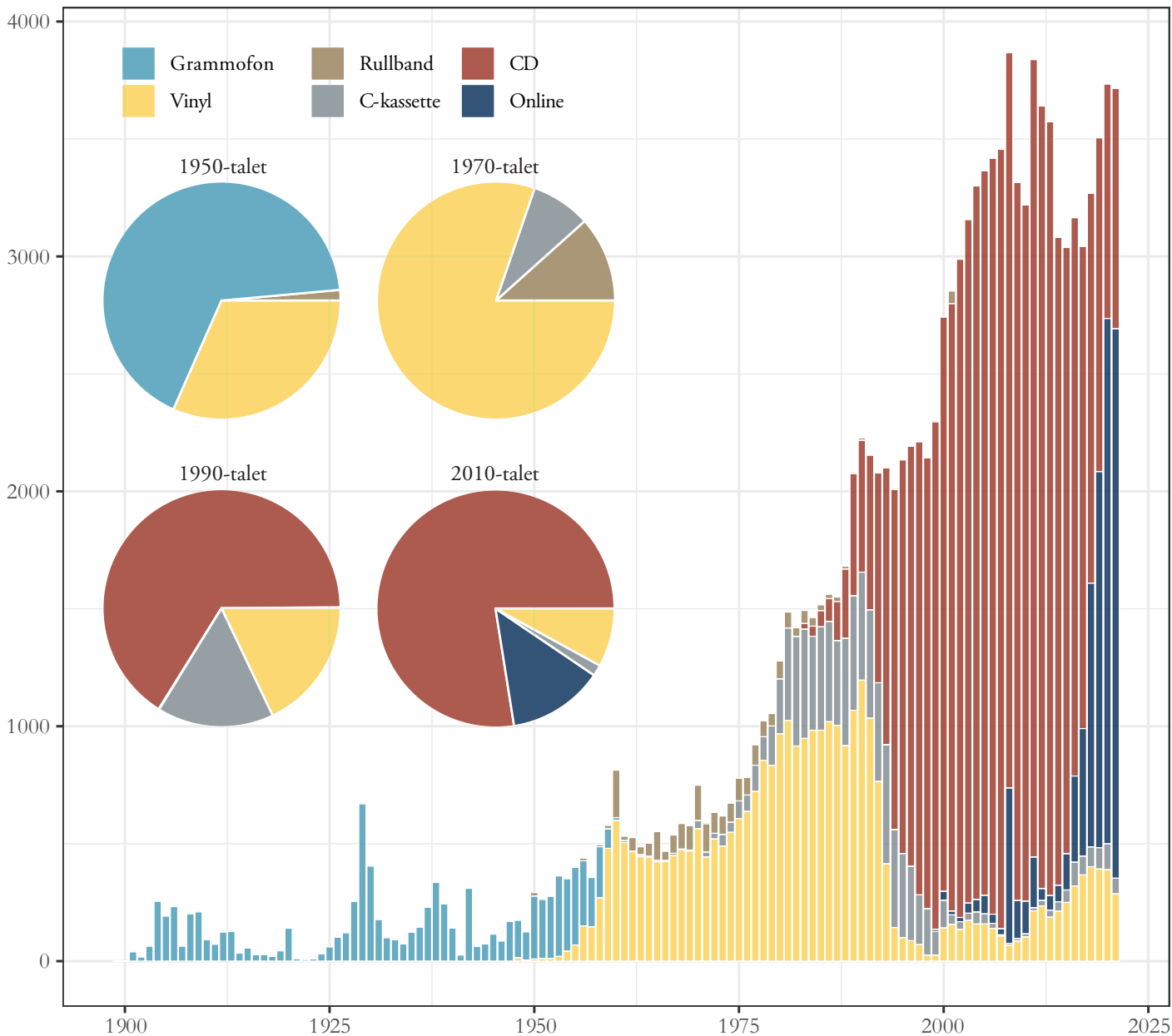
Lagringsmedier för musikinspelningar

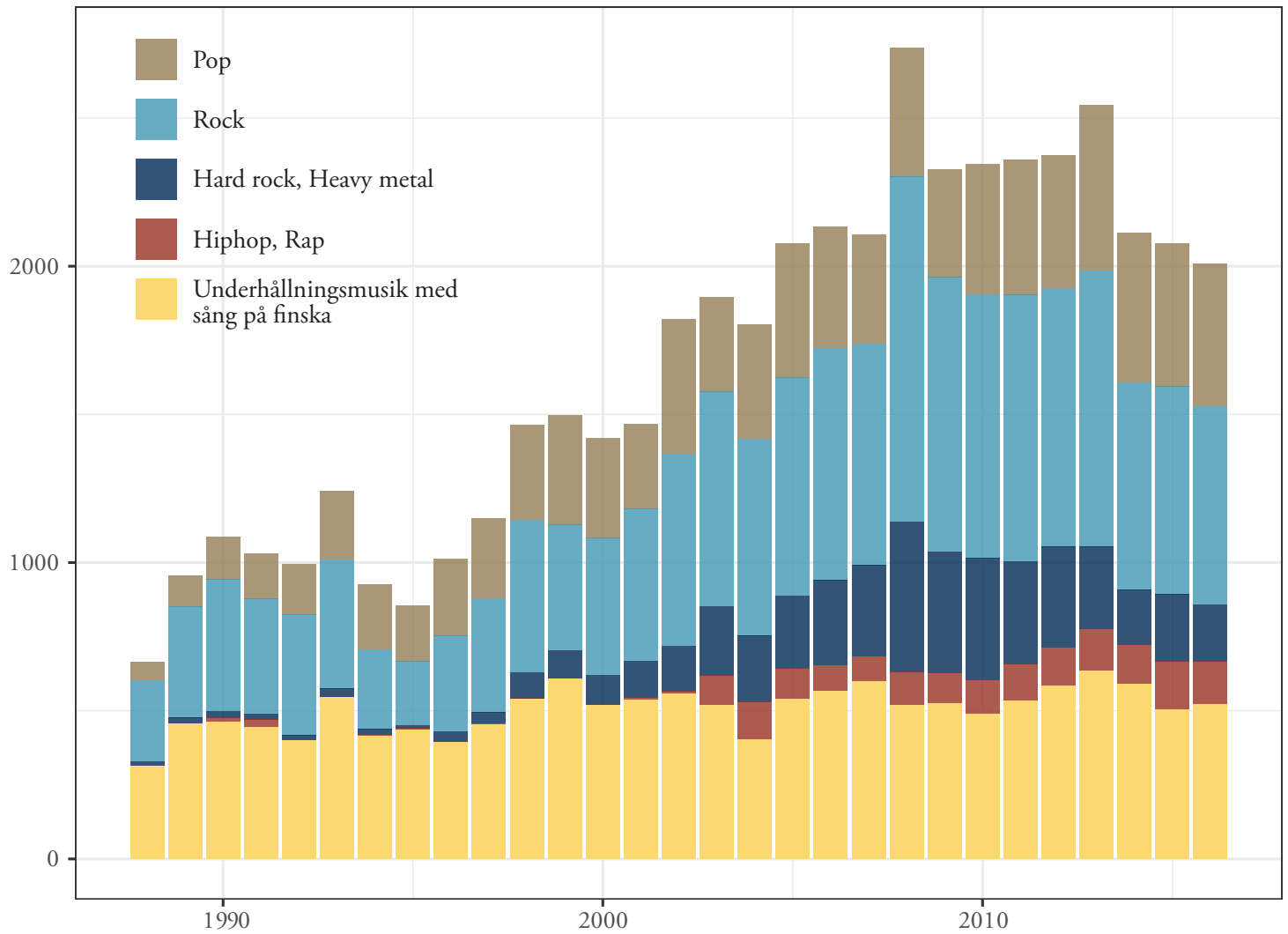
De första finländska skivorna gjordes 1901. Skivformatet var grammofonskiva på 78 varv, den så kallade stenkakan. Produktionen av grammofonskivor fortsatte i Finland fram till 1961. Vinylskivor hade getts ut i världen alltsedan 1948 och även i Finland sedan 1953. Vinylskivan fortsatte att dominera ända fram till början av 1990-talet. Formatet har försvarat sin position, och vinylskivornas antal har återigen börjat öka under de senaste tio åren.

C-kassetten, som lanserades 1963, blev vanlig i Finland på 1970-talet. Den behöll sin ställning

som ett billigare alternativ till vinyl- och cd-skivorna fram till slutet av 1900-talet och har påbörjat sin comeback de senaste åren.

CD-skivans tidsålder började 1983, och den första finländska cd:n gavs ut 1985. CD:n blev det dominerande inspelningsformatet i början av 1990-talet och har förblivit huvudformatet när det kommer till fysiska inspelningar. I början av 2000-talet blev utgivning av musik på nätet ett alternativ till CD:n. Numera publiceras en del kommersiella inspelningar, i synnerhet singlar, endast för distribution via nätet.

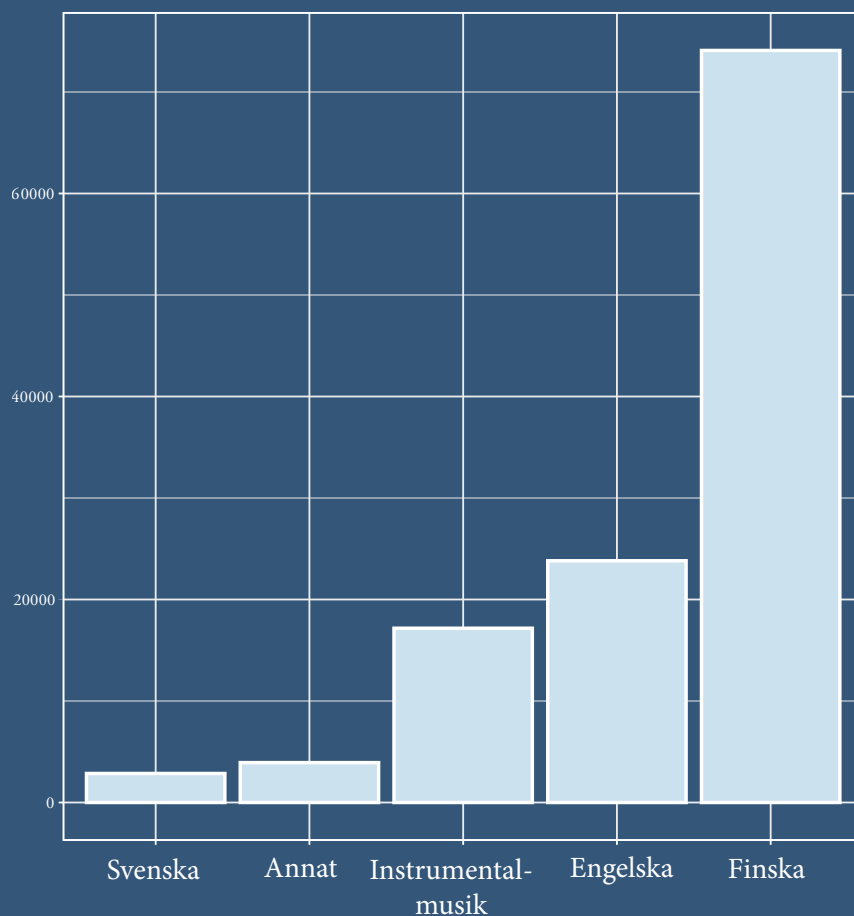

Musikinspelningarnas språk

Av de musikinspelningar i nationaldiskografin som publicerats 1900–2021 är 61 procent framförda huvudsakligen på finska, 20 procent på engelska. Svenskans andel är 2 procent och samtliga övriga språks 3 procent. Den språkliga variationen är stor, från sumeriska till danska och maa till nordamerikanska indianspråk. Vid sidan av vokalmusik publiceras det en hel del instrumentalmusik: 14 procent av musikinspelningarna saknar verbalt innehåll.

viетnamesiska ungerska wolof spanska serbiska ryska ukrainska
polska Niger-Kongospråk skolt samiska kreolspråk och pidgin baserade på portugisiska swahili
romani kinesiska finsk-ugriska språk persiska yoruba
italienska engelska lettiska nepalesiska
kurdiska karelska georgiska de nordamerikanska originalspråken jiddisch
moksja indonesiska erjya arabiska enaresamiska massajiska
katalanska fijianska basjkiriska amhariska dyula hindi laotiska
grönländska bulgariska afrikaans bantuspråk finska nyanja
ndonga esperanto susu albanska danska zuni koreanska
litauiska fornfranska artificiellt språk nentiska
tjeckiska de samiska språken franska sumeriska
hebreiska estniska grekiska kyrkoslaviska
sanskrit keltiska språk isländska japanska nederländska
rumänska latin Khoisanspråk mande norska turkiska
thailändska lulesamiska portugisiska tuviniska
zapotek nordsamiska portugaliska udmurtiska
svenska tatariska tyska

